

SOGN OG FJORDANE BONDELAG



Se mottakerliste nederst i dokumentet

Vår sakshandsamar
Merete Støfring
+47 95 94 74 37

Vår dato
26.10.2016
Dykkar dato

Vår referanse
15/00859-22
Dykkar referanse

Innspel til jordbruksforhandlingane 2017

Vi syner til innbyding frå Fylkeskommunen til å kome med våre prioriteringar i førekant av politisk handsaming av innspel til jordbruksforhandlingane 2017.

Først vil vi seie at Hovudutval for Næring- og Kultur sitt innspel til jordbruksforhandlingane i 2016 inneheld mange gode punkt som vi ynskjer vert tekne med vidare i utspelet dette året. Samstundes skjer det stadig endringar i marknadssituasjonen og politiske rammevilkår som medfører trong for forsterking av nokon verkemiddel i høve til andre. Denne hausten ventar vi også i spaning både på Stortingsmelding om pelsdyrhaldet og Stortingsmeldinga om jordbruket. Desse meldingane kan innehalde element som kan påverke prioriteringane i jordbruksforhandlingane 2017. Om desse meldingane skulle kome før fylkeskommunen skal levere si fråsegn, kan det vere av interesse for oss å kome med eitt tillegg til prioriteringane i dette brevet.

Prioriteringar i 2017

Økonomisk styrking av verkemiddel som tek omsyn til små og mellomstore bruk, samt geografisk innretta verkemiddel som er målretta i distrikta vil vere den viktigaste prioriteringa. Dette med utgangspunkt i at denne typen bruk har hatt ei dårleg inntektsutvikling dei siste åra. Stort sett all inntektsvekst har kome på dei største einingane gjennom auka utbetaling på pris, og styrka tilskot til kvart slakt av lam og storfe uavgrensa oppover. Det vil også vere viktig å legge til rette for betre økonomi i ammekuproduksjonen på mindre og mellomstore einingar. Verkemidlane, slik dei er innretta i dag favoriserer buskapar på 50 ammekyr og meir. Det gjer at auken kjem i kornområda på Austlandet og ikkje på ledig areal i distrikta. Om ein meiner alvor med at heile landet skal takast i bruk, må ein målrette verkemidlane betre slik at ledig areal i distrikta kan nyttast til denne formen for kjøtproduksjon. Det er på denne produksjonen at det er marknadsmoglegheiter i dag.

- Prioritere styrking av økonomien på mindre og mellomstore driftseiningar i distrikta med grovforbasert produksjon.
 - Stimulere til meir beiting
 - Prioritere driftstilskot og husdyrtilskot

Bondelagets Servicekontor AS

Postadresse: Hafstadvegen 21 6800 FØRDE Sogn Og Fjordane Bondelag Bondelagets Servicekontor AS	Besøksadresse: Hafstadvegen 39 6800 FØRDE Org.nr.: 939678670 Org.nr.: 985063001 MVA	Tlf: 57837080 Bankkonto: 8101.05.12891 Bankkonto: 8101.05.91392	E-post: sogn.fjordane@bondelaget.no Internett: http://www.bondelaget.no/sognogfjordane/
------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-------------------------------------------------------------------------------------------------	------------------------------------------------------------------------------	------------------------------------------------------------------------------------------------------

Vår dato
26.10.2016Vår referanse
15/00859-22

- Styrking av økonomien i ammekuproduksjonen for buskavar med opp til 20 ammekyr
- Innføre eit driftsvansketilskot som kan kompensere for ekstra kostnader til drift av mange små teigar og bratt areal.
- Styrke IBU midlane ved auka samla løyvingar
- Endre regelverket for IBU midlane slik at forskrifta opnar opp for ein maksimal tilskotprosent på 40 og ikkje 33 som no. Skal ein lukkast med å få til nyinvesteringar på mindre og mellomstore mjølkebruk, samt få til ei satsing på ammeku i fylket vårt må økonomien i desse investeringane betrast monaleg. Mykje av dei store bygningane er allereie bygde, og vi har framleis ein situasjon der berre 40 % av mjølka er i lausdrift. Skal vi få dei resterande 60 % med oss vidare må det skje ei målretta økonomisk styrking som sikrar utbyggingar der arealgrunnlaget ligg.
- Det må framleis vere mogleg med ei regional forvaltning av IBU midlane, der detaljane i verkemiddelbruken vert fastlagt regionalt.
- Auke vesentleg tilskotet pr. dekar til grøfting. Dette fordi det er stor trong for grøfting, samstundes som det er eit svært godt klimatiltak på Vestlandet.
- Der heilt nødvendig med tiltak som kan sikre ein berekraftig produksjon av industribær, for å kunne dekkje behovet for norske bær til konserverindustrien. Distrikts- og kvalitetstilskotet for industribær må aukast for å styrkje økonomien i produksjonen.
- Utnytte handlingsrommet i dagens tollvern, når det gjeld uttak av pris til produsent
- Halde fast på dagens regioninndeling for omsetnad av mjølkekvotar

Med venleg helsing

Anders Felde

Merete Støfring

Mottaker	Kontaktperson	Adresse	Post
Sogn og Fjordane fylkeskommune		Askedalen 2	6863 LEIKANGER
Sogn og Fjordane fylkeskommune	Kristin Arnestad	Askedalen 2	6863 LEIKANGER



NORSK BONDE- OG SMÅBRUKARLAG

Ny landbrukspolitikk

Innledning

Allerede i 2010 pågikk det en diskusjon i Norsk Bonde- og Småbrukarlag om å starte en prosess med sikte på utforming av en alternativ landbrukspolitikk. Det ble arbeidet med å finansiere en egen prosjektstilling innenfor fagfeltet «Ny landbrukspolitikk». Dette ble ikke realisert, men det var med på å sette temaet på dagsorden. Diskusjonene ble forsterket etter Stortingsvalget i 2013 med regjeringsskiftet. Styret og sekretariatet var i 2015 representert på møter i «Tankesmia» i regi av Sven Arne Lie der behovet for endringer i landbrukspolitikken ble diskutert. I tillegg ble det arrangert et Landbrukspolitisk miniseminar i forbindelse med styremøtet i Norsk Bonde- og Småbrukarlag september 2015.

Stjørdal og Meråker Bonde- og Småbrukarlag foreslo at det skulle iverksettes en aksjon «Ny landbrukspolitikk» på Landsmøtet i Norsk Bonde- og Småbrukarlag i 2015. Det ble påpekt et behov for en kursendring beskrevet som formidabel, krevende og kontroversiell.

Landsmøtet i NBS gjorde 7. november 2015 følgende vedtak:

1. Bidra til en full gjennomgang av dagens jordbruksavtalesystem (drivkrefter, virkemidler, premisser og tallmateriale)
2. Bidra til å klarlegge ansvarsforholdet mellom Stortinget og jordbruksavtalesystemet i jordbrukspolitikken
3. Komme med forslag til en ny landbrukspolitikk

På grasrota ble det arrangert flere møter i første halvår 2016. I de fleste tilfeller var de mest sentrale personene Vegard Vigdenes, Sven Arne Lie, Per Olaf Lundteigen og Merete Furuberg.

Arbeid med landsmøtevedtaket

1. Bidra til en full gjennomgang av dagens jordbruksavtalesystem (drivkrefter, virkemidler, premisser og tallmateriale)
 - Innspillmøte til den nye Landbruksmeldinga i Landbruks- og matdepartementet i november 2015 med Olaf Godli og John Petter Løvstad representert
 - Leverte skriftlig innspill til LMD i forbindelse med Stortingsmeldingen om jordbrukspolitikken i februar 2016
 - Landbrukspolitisk møte i Førde i februar 2016
 - Ny landbrukspolitikk som tema på fylkesårsmøtet for Trøndelag-fylkene i februar 2016 med Sven Arne Lie og Vegard Vigdenes
 - Folkemøte i forbindelse med årsmøtet til Troms Bonde- og Småbrukarlag 4 mars 2016 med Odd Magne Harstad, Sven Arne Lie, Vegard Vigdenes og Per Olaf Lundteigen

- Ny landbrukspolitikk som tema på fylkesårsmøtet for Agder-fylkene og Telemark i mars 2016
 - Fylkesårsmøte i Nordland m/Vegard Vigdenes, Sven Arne Lie og Per Olaf Lundteigen
 - Fylkesledermøte mars 2016 med innspill fra studiearbeidet og diskusjoner om prioriteringer inn mot jordbruksforhandlingene
2. Bidra til å klarlegge ansvarsforholdet mellom Stortinget og jordbruksavtalesystemet i jordbrukspolitikken
- Møte på P-hotell i Oslo i mars 2016 om hovedavtalen for jordbruket med prof. Eivind Smith som innleder. Smith tok for seg det tekniske/lovmessige med sin bakgrunn som sekretær for gjennomgangen av Hovedavtalen i 1988 (NOU 10:1988). Prof. Frank Aarebrot hadde en politisk vinkling i sin innledning.
3. Komme med forslag til en ny landbrukspolitikk
- Innspillsmøte til den nye Landbruksmeldinga i Landbruks- og matdepartementet i november 2015 med Olaf Godli og John Petter Løvstad representert.
 - Styreseminar i januar 2016 med innspill til jordbruksmeldinga som tema. Behov for å se på jordbruk i et evighetsperspektiv ble lansert.
 - Leverte skriftlig innspill til LMD i forbindelse med Stortingsmeldingen om jordbrukspolitikken i februar 2016
 - Landbrukspolitisk møte i Studentsamfunnet i Trondheim i februar 2016 med Vegard Vigdenes
 - Landbrukspolitisk møte i Førde i februar 2016
 - Ny landbrukspolitikk som tema på fylkesårsmøtet for Trøndelag-fylkene i februar 2016 med Sven Arne Lie og Vegard Vigdenes
 - Folkemøte i forbindelse med årsmøtet til Troms Bonde- og Småbrukarlag 4 mars 2016 med Odd Magne Harstad, Sven Arne Lie, Vegard Vigdenes og Per Olaf Lundteigen
 - Ny landbrukspolitikk som tema på fylkesårsmøtet for Agder-fylkene i mars 2016
 - Fylkesårsmøte i Nordland m/Vegard Vigdenes, Sven Arne Lie og Per Olaf Lundteigen
 - Landbrukspolitisk møte, Molde
 - Møte Jordbrukarlaget, NMBU, Ås
 - Fylkesledermøte mars 2016 med innspill fra studiearbeidet og diskusjoner om prioriteringer inn mot jordbruksforhandlingene
 - Primærdokumentet fra Norsk Bonde- og Småbrukarlag til jordbruksforhandlingene 2016 (se eget punkt)

Under behandlingen av saken på styremøte 16. juni ble videre arbeid med aksjonen diskutert. Det har vært arrangert mange møter med god deltagelse. Det er positivt å registrere at diskusjonene engasjerer. Budskapet må formidles til mannen i gata og ikke kun til stortingspolitikere og beslutningstakere. Det er grasrotbevegelser som kan påvirke en endring, men i etterkant av en slik bevegelse kommer behovet for å konkretisere innholdet i en ny landbrukspolitikk.

Sentrale punkter er:

- Hva er ny landbrukspolitikk (produksjonsmåte, utnytte innenlandsk areal, stanse økningen i importfôr)
- Norsk Bonde- og Småbrukarlag har formulert mål for norsk landbrukspolitikk
- Vi har i dag mulighetene til å ta i bruk virkemidler som skal til for å nå målene dersom det er vilje til det.
- Ny jordbruksmelding vil bestemme mye

Hvilke posisjoner hadde Norsk Bonde- og Småbrukarlag og hva ble oppnådd ved Jordbruksforhandlingene 2016?

For å belyse hvordan forhandlingsutvalget i Norsk Bonde- og Småbrukarlag har fulgt opp landsmøtevedtaket om ny landbrukspolitikk følger kommentarer om noen viktige punkter.

Kornproduksjon

Norsk Bonde- og Småbrukarlag foreslo en moderat kornprisøkning og gjeninnføring av differensiert arealtilskudd for kornarealer under og over 400 daa.. Det lyktes å få Norges Bondelag med på prinsippet i jordbrukets kravdokument, men avtale ble inngått uten differensiering.

Produksjon av sau/lam - husdyrtilskudd

NBS foreslo et tilskuddstak ved 300 mordyr. Tilskuddet på 250 kr/dyr ble fjernet over dette dyretallet. I felleskravet ble tilskuddstaket satt ved 400 dyr. NBS gikk inn for en sterk økning av husdyrtilskuddet til sau i størrelsesgruppen 101-200 dyr. Grepene innebar et økt bevilgningsbehov på 29,9 millioner. Dette nådde vi ikke fram med i forhandlingene.

Produksjon av mjølk og storfekjøtt - husdyrtilskudd

NBS innførte et tilskuddstak ved 50 melkekyr. Tilskuddet på 784 kr/melkekyr ble fjernet over dette dyretallet. I felleskravet ble tilskuddstaket satt ved 100 melkekyr. For andre storfe foreslo NBS et tilskuddstak ved 250 dyr, mens det i felleskravet ble satt tak ved 500 dyr. I den endelig jordbruksavtalen ble det ikke innført noe tak.

NBS la opp til en annen profil på endring i husdyrtilskuddet i melk og storfe enn det som felleskravet resulterte i etter forhandlinger. Økningen på 252 kr/dyr i gruppen 1-16 dyr og 168 kr/dyr i gruppen 17-25 dyr samt kutt i tilskuddet over 50 melkekyr ga et økt bevilgningsbehov på 28,9 millioner netto. For andre storfe innebar NBS sitt krav på 66 kr økning pr dyr i gruppen 1-250 dyr og fjerning av husdyrtilskuddet over 250 dyr en bevilgningsøkning på 31,4 millioner.

Arealtilskudd grovfor

NBS foreslo et differensiert arealtilskudd under og over 300 daa grovfôrareal for alle soner bortsett fra sone 7, men det lyktes ikke å få dette igjennom i felleskravet.

Kulturlandskapstilskudd alt areal

NBS foreslo ingen endringer i kulturlandskapstilskuddet mens forhandlingene førte til et kutt for å frigjøre midler til andre formål.

Prisnedskrivning kraftfôr

NBS ønsket ingen økning i prisnedskrivning av korn og la opp til at hele kornprisøkningen skulle tas ut i markedet. Dette for å styrke verdien av grovfôret i forhold til kraftfôret for på den måten å stimulere bruken av grovfôr og grovfôr dyrkingen. Forhandlingene med Norges Bondelag ga prisnedskrivning som krevde 81,6 millioner i påplussing. Endelig avtale ga 25,2 millioner i økt bevilgningsbehov.

Velferdsordninger mm

NBS foreslo en økning i dagsatsen for sykdomsavløsning på 150 kr. Norges Bondelag ble med på en tredjedel i felleskravet og endelig avtale ga en økning på 30 kr.

Bunnfradrag

Norsk Bonde- og Småbrukarlag ønsket en reduksjon i bunnfradraget på 1000 kr, men nådde ikke fram med et slikt forslag. Norsk Bonde- og Småbrukarlag foreslo også at bunnfradraget skulle

gjøres om til et prosentvis trekk slik at driftsenheter med stor utbetaling ville få et større kronemessig trekk enn bruk med låge utbetalinger.

Distriktstilskudd for frukt, bær og grønnsaker

NBS la opp til en 20% økning i satser for de første 50 tonn av frukt og bær, altså en gjeninnføring av et tilskudd differensiert ut fra størrelsen på leveransen. I forhandlingene med Norges Bondelag ble tilskuddsøkningen jevnt fordelt utover hele kvantumet og en stor andel til pressfrukt. I endelig avtale ble det små påplussinger, og spesielt mye til pressfrukt.

Pristilskudd kjøtt

Her ble det krevd en økning i satsen for kjeslakt over 3,5 kg, kvalitetstilskudd storfekjøtt og distriktstilskudd storfekjøtt som inngår i denne potten.

NBS krevde 50 øre økning pr kg i storfeslaktetilskuddet for klasse O og bedre, mens felleskravet resulterte i 40 øre pr kg økning for klasse O og bedre. Staten la opp til en økning på hele 7 kr/kg for klasse O+ og bedre samtidig som det i klasse O ble kuttet 1 kr pr kg. I endelig avtale var det kun kvalitetstilskudd storfekjøtt fra klasse O + som fikk en påplussing på 3 kr/kg, mens storfekjøtt i klasse O fikk et kutt i satsen på 1 kr/kg. Netto bevilgningsøkning ble 61,7 millioner i endelig avtale.

Tilskudd til økologisk jordbruk

NBS la opp til en økning i økologisk arealtilskudd til grønnsaker, frukt og bær på 225 kr/daa, fordi det på dette feltet er et udekket marked. Det var også en 20 kr/daa påplussing i tilskuddssatsen for grovfor, innmarksbeite, annet økologisk areal og 1000 kr økning pr melkeku og ammeku. Den endelige avtalen ga en økning både for melkeku, ammeku, andre storfe, sau, geit og gris.

IBU-midler

NBS er tilbakeholdene med hensyn til bruken av IBU-midlene til nye store fjøsbygg og gikk ikke inn for bevilgningsøkning i primærkravet, men ble med på en økning i felleskravet.

NBS krevde at det skal tas i bruk et langt bredere sett av kriterier for tildeling av investeringsmidler enn det som er tilfellet i dag. Andel leiejord, driftsform, ytelse, beitebruk, materialvalg, energibærere osv. er eksempler på kriterier som ble trukket fram.

Oppsummering

Det er ved å se nøye på NBS sitt krav ved jordbruksforhandlingene en kan få bedømt i hvilken grad organisasjonen har fulgt opp vedtaket om «Ny landbrukspolitik».

NBS krevde 640,9 millioner i budsjettoverføringer. Disse ble fordelt med den målsetning at de skulle virke inntektsutjevne mellom bruksstørrelser, produksjoner og distrikter. Gjeninnføring av differensierte arealtilskudd i grovfôr og korn var viktige elementer i kravet. Det var viktig å få Norges Bondelag med på dette for korn, men det ble ikke del av avtalen mellom Staten og Norges Bondelag. For husdyrtilskuddene var det viktig å prioritere de første intervallene.

I jordbrukets felleskrav i 2016 var det enighet om at det i 2017 bevilges 100 millioner til et driftsvansketilskudd når endelig modell for tilskuddskriterier er klar til å kunne tas i bruk til formålet.

Matproduksjon i et evighetsperspektiv

På landsmøtet i november 2016 avrapporteres og forankres «Ny landbrukspolitikk» i henhold til forslaget. Følgende matrise og mal for videreutvikling av politikken er retningsgivende:

Matsikkerhet		
Avtaleinstituttet	<ul style="list-style-type: none">• Matproduksjon i et evighetsperspektiv• Vern av matjord gjennom aktiv bruk• Flere bruk i drift – over hele landet• Flere bønder• Økt planteproduksjon• Beitebruk i hele landet• God plante- og dyrehelse• Inntekt og sosiale vilkår som andre• Matmangfold• Investeringer og produksjon etter ressursgrunnlag• Bondeid samvirke• Likestilling• Teknologi	Tollvern
Fordeling		Markedsordninger
Loverk		Internasjonale forhold
Klima og miljø		

Prinsippskisse for framtidig norsk jordbrukspolitikk

En ny Stortingsmelding om jordbrukspolitikken vil bli fremlagt før jul i 2016 for behandling av Stortinget våren 2017.

Landsmøtet og studieheftet er de viktigste arenaene for utmeisling av organisasjonens politikk.

Landsmøtet i 2016 må fastlegge Norsk Bonde- og Småbrukarlag sine overordnede prioriteringer og innspill til den jordbruksmeldingen som kommer.

Fylkesledermøtet i mars 2017 vil ta stilling til de operative forslagene som skal prioriteres ved jordbruksforhandlingene i 2017 for å oppfylle organisasjonens overordnede prioriteringer.

Lundvåg

Nokut

26.10.2016

Samletal IBU-midler

Driftstype	Søknad	Løyving
Laudrift, mjølk	29 275 000	20 425 000
Andre driftsbygningar	18 161 000	10 310 000
Frukt/bær	3 421 895	2 844 000
Nye næringar	7 178 000	3 532 000
Sum	58 035 895	37 111 000
Rest	-17 725 895	3 199 000